

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1928 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om lagstiftning angående fartygs bemanning samt angående läkarintyg för sjöfolk.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 296, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.* hemställt, att riksdagen ville antaga i motionen närmare omförmälda förslag till lag angående fartygs bemanning och till lag angående läkarintyg för sjöfolk.

Förslagen, som finnas fogade såsom bilagor till motionen I: 43 vid 1924 års riksdag, innebära i huvudsak införande av en s. k. bemanningsskala, d. v. s. på förhand bestämda regler, efter vilka besättningen å fartyg till antal och kvalifikationer, speciellt ålder och utbildning, inom varje kategori av skeppstjänsten skall i varje fall särskilt bestämmas.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Den i föreliggande motion omhandlade frågan har tidigare varit föremål för riksdagens prövning, senast åren 1924 och 1926.

Vid 1924 års riksdag hemställdes sålunda i två likalydande motioner, nr 43 i första kammaren av herr *Lindley m. fl.* och nr 71 i andra kammaren av herr *Lövgren m. fl.*, att riksdagen måtte för sin del antaga ett vid motionerna fogat förslag till lag angående fartygs bemanning ävensom, därest detta bifölles, ett likaledes vid motionerna fogat förslag till lag angående läkarintyg för sjöfolk. Dessa förslag voro byggda på de så kallade skeppstjänstkommitterades år 1920 avlämnade förslag till förordningar angående fartygs bemanning och angående läkarintyg för sjöfolk, vilka förslag enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1923 icke föranlett någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. De av skeppstjänstkommitterade utarbetade förslagen voro avsedda att utfärdas i administrativ ordning, varemot enligt motionärernas förslag bestämmelserna skulle erhålla civillags natur.

Första lagutskottet lämnade i sitt över motionerna avgivna utlåtande, nr 26, en översikt av den svenska rättens huvudsakliga bestämmelser om fartygs bemanning och den utländska rättens ståndpunkt i ämnet, varjämte utskottet redogjorde för tidigare behandling av frågan om införande av bemanningsskala m. m. För egen del anförde utskottet följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 9 saml. 1 avd. 32 häft. (Nr 41.)

*Tidigare
behandling
av samma
fråga.
1924 års
riksdag.*

Den stora betydelse, en tillfredsställande reglering av fartygens bemanningsförhållanden äger för sjöfartssäkerheten, torde vara allmänt erkänd och har vid upprepade tillfällen med styrka framhållits under de senaste decenniernas lagstiftningsarbete. Enighet har sålunda rått i fråga om nödvändigheten att söka skapa garantier för att fartygen erhålla en i såväl kvantitativt som kvalitativt avseende betryggande bemanning. Med skäl kan emellertid ifrågasättas, huruvida de bestämmelser, den gällande rätten härutinnan uppställer, äro tillfyllest.

Såsom en allvarlig brist framstår det framför allt, att tillfredsställande garantier saknas för att fartygen förses med besättningar, som beträffande utbildning och erfarenhet fylla nödiga kvalifikationer. Det torde ock vara obestriddligt, att de faktiska bemanningsförhållandena i detta avseende giva rum för anmärkningar, och anledning saknas icke att befara, att under depressionstider en viss benägenhet skall göra sig gällande att ersätta mera kvalificerade sjömän med billigare arbetskraft.

I fråga om bemanningens storlek torde förhållandena ställa sig något gynnsammare, då de bestämmelser, som meddelats rörande vaktindelning och beträffande arbetstidens begränsning, äro ägnade att på indirekt väg inverka reglerande på besättningsmännens antal. Även här synas emellertid närmare bestämmelser, som direkt äro inriktade på att förebygga underbemanning, hava en uppgift att fylla.

Beträffande det lämpligaste sättet att avhjälpa de brister, som vidlåda den svenska bemanningslagstiftningen, har utskottet funnit övervägande skäl tala för den av motionärerna i anslutning till skeppstjänstkommitterade föreslagna utvägen att söka genom särskilda bestämmelser direkt fastställa vad som i ena eller andra fallet skall erfordras i bemanningshänseende. Att genom en dylik bemanningsskala de bästa möjliga garantier för en betryggande bemanning stå att vinna, synes utskottet uppenbart. Mot en dylik anordning har emellertid anmärkts, att en bemanningsskala vore ägnad att försvåra vederbörligt hänsynstagande till teknikens utveckling och införandet av sådana förbättrade arbetsanordningar, som skulle göra en reduktion av den i bemanningsskalan föreskrivna besättningsstyrkan motiverad och lämplig. Vidare hava farhågor uttalats för att rederinäringen skulle bli oskäligt betungad och att dess ställning i den internationella konkurrensen skulle försämrast. De anförda synpunkterna kräva utan tvivel allvarligt beaktande. Om man vid bemanningsskalans anordnande framgår med nödig varsamhet, synas emellertid svårigheterna kunna övervinnas.

Av synnerlig vikt är det härvid, att bemanningsskalan erhåller en smidig form, varigenom den utan större tidsutdräkt och omgång kan anpassas efter de växlande förhållandena. Ur denna synpunkt är enligt utskottets uppfattning en bemanningsskala, som utfärdats i administrativ ordning, att föredraga framför en genom civillag fastställd bemanningsskala. Innan en bemanningsförordning första gången utfärdas, torde emellertid lämpligen riksdagen böra beredas tillfälle att yttra sig över förordningens bestämmelser. Fastställes bemanningsskalan i administrativ ordning och förses den därjämte med lämpliga dispensbestämmelser, torde faran för att bemanningsskalan skulle verka hämmande på utvecklingen kunna anses avlägsnad.

Vid bemanningsskalans anordnande måste enligt sakens natur den största hänsyn tagas till rederinäringens bärkraft och till bemanningsförhållandena i övriga sjöfartsidkande länder. Där så sker, bör någon fara icke förefinnas för att rederinäringens ställning genom införandet av en bemanningsskala skulle

försämrar. Såsom redan skeppstjänstkommittéerade framhållit, kan det tvärtom ur konkurrenssynpunkt endast vara förmånligt, att samtliga redare i landet måste hava enahanda bemanning å likadana fartyg på samma trader, och i den internationella konkurrensen torde en väl avvägd bemanningsskala icke kunna vara den svenska rederinärigen till men.

De mångahanda hänsyn, som vid bemanningsskalans anordnande måste beaktas, låta det framstå såsom ofrånkomligt, att bemanningsskalan bygges på i allo fullständiga och aktuella sakuppgifter. Den utredning, som skeppstjänstkommittéerade verkställt, ligger flera år tillbaka i tiden, och de uppgifter från de senaste åren, som utskottet kunnat inhämta, äga ej den fullständighet, som skulle erfordras för en detaljgranskning av de av motionärerna framlagda förslagen. Vad dessa förslag beträffar, kan även ifrågasättas, om ej de däri meddelade, delvis mycket detaljerade och komplicerade bestämmelserna i ett eller annat avseende kunna förenklas. Utskottet anser därför, att en överarbetning av skeppstjänstkommittéerades förslag bör verkställas, innan riksdagen tager ståndpunkt till bemanningsskalans närmare utformning och därmed sammanhängande detaljfrågor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att riksdagen måtte i anledning av förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga frågan om fastställandet av en bemanningsskala under förnyat överbäggande samt, efter verkställd överarbetning av skeppstjänstkommittéerades förslag och sedan riksdagen beretts tillfälle att däröver avgiva yttrande, fastställa de bestämmelser, som i ifrågavarande hänseende kunde befinnas lämpliga.

Mot detta utlåtande reserverade sig fem av utskottets ledamöter för avslag å motionerna samt en ledamot utan angivet yrkande.

Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren med 92 röster mot 80 men avlogs av första kammaren med 69 röster mot 39, i följd varav frågan förfallit.

I en vid 1926 års riksdag inom andra kammaren väckt motion, nr 286, framställde herr Lövgren i Nyborg m. fl. enahanda yrkande i detta ämne som det vid 1924 års riksdag.

1926 års
riksdag.

Första lagutskottet intog beträffande den i motionen behandlade frågan samma ståndpunkt, som kom till uttryck vid 1924 års riksdag, och utskottets utlåtande, nr 22, utmynnade i en hemställan av samma innehåll, som nyss återgivits.

Mot utlåtandet reserverade sig sex av utskottets ledamöter för avslag å motionen och en ledamot utan angivet yrkande.

Utskottets hemställan avlogs av båda kamrarna.

De med förevarande motion framlagda förslagen till lagar angående fartygs bemanning och angående läkarintyg för sjöfolk överensstämman med de av 1924 års riksdag till behandling förbehåvda förslagen. Då utskottet beträffande denna fråga alltjämt intager den ståndpunkt, som kom till uttryck i första lagutskottets vid 1924 års riksdag avgivna utlåtande i ämnet, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen måtte i anledning av förevarande motion i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga frågan om fastställandet av en bemanningsskala under förnyat övervägande samt, efter verkställd överarbetning av skeppstjänstkommitterades förslag och sedan riksdagen beretts tillfälle att däröver avgiva yttrande, fastställa de bestämmelser, som i ifrågavarande hänseende kunna befinnas lämpliga.

Stockholm den 12 maj 1928.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, *Klefbeck**, *Anderson* i Hägelåkra, *Svenson* i Eskhult, *John O. Karlsson**, *Jonsson* i Lycksele, *Wagnsson* och *Bissmark*;

från andra kammaren: herrar *Leo**, *Nilsson* i Antnäs, *Johansson* i Brånalt och *Sjögren**, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i Kalmar, *Olsson* i Rimforsa och *Olsson* i Mellerud.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation:

av herrar *Anderson* i Hägelåkra, *Svenson* i Eskhult, *John O. Karlsson*, *Bissmark*, *Nilsson* i Antnäs, *Johansson* i Brånalt och *Olsson* i Kalmar, vilka anført:

”De med förevarande motion framlagda förslagen till lagar angående fartygs bemanning och angående läkarintyg för sjöfolk överensstämna med de av 1924 års riksdag till behandling förehavda förslagen och bygga i huvudsak på skeppstjänstkommitterades år 1920 avlämnade förslag. Såsom utskottet omnämner, hava sistberörda förslag enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1923 icke föranlett någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. Till grund för detta beslut ligga de skäl, som framgå av chefens för handelsdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet. Denne anförde, bland annat, att det synnerligen omfattande lagstiftningsarbete, som på sjöfartens område utförts, inneburit en mångfald nya, i vissa avseenden ytterst detaljerade bestämmelser av reglerande natur, varigenom sjöfartsnäringen pålagts inskränkningar och bördor av understundom mycket kännbar beskaffenhet. Sjöfartens internationella karaktär

påkallade vidare den största varsamhet i lagstiftningsarbetet, så att icke åligganden och band pålades sjöfartsnäringen, vilka gjorde dess i och för sig ömtåliga ställning i den internationella konkurrensen, särskilt under nu rådande ovissa konjunkturförhållanden, än svårare. Förändringar och nyheter i lagstiftningen kunde här medföra stora vanskligheter. Endast lagstiftningsförslag, som vore oundgängligen nödiga och av oomtvistlig nytta, syntes därför böra ifrågakomma till genomförande. På av departementschefen anförda skäl fann han, att våra bemanningsförhållanden måste anses vara av den beskaffenhet, att ytterligare lagstiftning i detta ämne knappast torde hava någon mera angelägen praktisk uppgift att fylla. Då det syntes honom, att ytterligare bemanningsbestämmelser utöver redan gällande vore varken behöfliga eller nyttiga, kunde han icke biträda skeppstjänstkommitterades förslag i detta avseende.

Dessa av departementschefen anförda skäl synas gälla allt fortfarande. Härtill kommer, att erfarenheten från Norge, i vilket land en bemanningsskala varit gällande sedan den 1 januari 1919, visat, att sådana bemanningsbestämmelser äro ägnade att bereda sjöfartsnäringen betydande svårigheter.

Under återopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda."
